

հնչումներով կը մնայ միակ յարմար նշանակողը՝ կապելու իրարու հետ հայութեան բոլոր հատուածները:

Եւ իմ այս ամէն նկատողութիւնք նախատեսել կու տան ինձ՝ թէ Երեւան իւր մտադրած երկրորդ փորձէն վերջ անգամ մ'աշ պիտի ստիպուի խոստովանել « առաջնորդութիւնը », զոր տեսաւ առաջին մեծագործը ու խոստովանել փորձին վրայ: Որովհետեւ այս նորը կատարողն ալ մի և նոյն մտայնութիւնն է. և որովհետեւ բացարձակապէս ճշմարիտ է լատին ցերթողին առածը՝ թէ « Անարուեստ փախուստ մեզաց յայլ իմն անէ մուրումնաւ և: Եւ եթէ երբեք յաջողի կողմաստան ազգերուն գրեթե միութիւնը, և Երեւան տարածի ընկղմի անդարձարար նոյն հոսանքին մէջ, արտասանմանի Հայութեան երազած քաղցը Հայաստանէն յիշատակ մը միայն պիտի մնայ անոր այնուհետեւ. անցած յիշատակ մը:

Հ. Վ. ՀԱՅՈՒՆ

Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ԻՄ ՍԻՏԻ ԵՐԳԸ

Սոյն քերթուածը գրուած է շուրջ 1140 թմ. գիւցազիմ մահէմ քառասուն տարի միայն յետոյ. — իմ Ախ-ի Երգ (Canter de Mio Cid) կոչուած է, որովհետեւ քերթուածին մէջ յամախ «մի» ստացական անվանքը կ'ընկերանայ Սիտիմ, իբր արտայայտութիւն զորովոտ մեծարանքի մը:

Մէկ ծնողով միայն ունի քերթուածը, սկիզբը անկատար. բայց քմազատութիւնը ունի միջոցներ՝ պակասը լրացնելու:

Սիտի անուամբ ուրիշ քերթուած մը եւս կայ՝ ԺԻ դարում գրուած, ժողովրդական երգերու հաւաքածոյ մը որ կը սկսի Սիտի մանկութեամբ:

Ասոնց մասին ընդարձակօրէն խօսուած է զոր, ծիւ Յառաջաբանին մէջ, եւ քիւ ատենժժ լոյս կը տեսնէ. — Ուլաթի երգը՝ որմէ մոլորմիբ տեսնուեցաւ «Բագմալէպի» մէջ, լոյս տեսած է արդէն. ամբողջութիւնը կարգաւ փափագողները՝ զիմելու եմ մեր տպարանի տեսչութեամբ:

Ա.

ԱՔՍՈՐԸ՝

1

կը գարձնէր զըլուին իմ Սիտ, արտաստօք Հեղեղորէն բղխելով իր աչքերէն, Ու կը նայէր: Տեսաւ դրոները տան բաց, Թառերն առանց մուշտակներու, կրկնոցի, Բագներէ եւ Թեպրփոք ցիներէ Բուրովին զատարկ: Եւ զի ունէր Սիտ Խորունկ ցաւ՝ մեծ մը հատալեց: Խօսեցաւ Սիտ բարութեամբ եւ համակամ զգուշութեամբ. «Շնորհակալ եմ քեզի, ով Տէր իմ Աստուած, Որ երկինքն եւս: Ասոք բոլոր նիւթած են ինծի դէմ իմ Թշնամիներս ապիրատ»:

2

Իր ընկերները կը խորհին այն ատեն Ալէն ձախէն երիվարները խըթել, Ազատ արձակ թողլով սանձերն ու հիւքերն: Երբ Բիւարէն ելան՝ որին ունէին Աշակողմին, սակայն Բուրգոս մտնելուն Ունէին զայն ձախ կողմի իրենց: Այն ատեն Տնեց ուտեցին իմ Սիտ եւ զլուխ վերցուց. «Հապա, Աբար Ֆանէզ, սիրտ առ, քաջ եղիւր, «Մենք վրտարուած ենք հայրենի մեր երկրէն»:

1. Զեռագրին սկիզբը էլ մը կը պակսի, բայց անոր պարունակութիւնը կարելի է հանել Cronica de Vseobte Reyesէն, որ կ'ըսէ. «Տաւ Ալֆոնս Թագաւորը մարդ զրկեց ըսելու Սիտին, Թէ զինք կը դատապարտէր աւարտի: Թագաւոր կարգաւով Սիտ սպեց զիմարել: Թէն շատ վշտացած, ինն օր անէր միայն Թագաւորութենէն դուրս ելլելու: Մարդ զրկեց իր ազգականներուն եւ ըսաւ անոնք, Թէ Թագաւորը զինք աքսորած էր, և ինն զորան պոյսմանմամբ ունէր, և Թէ կը փափագէր զիմարել Թէ որոնց կ'ուզէին մնալ, և որոնք իրեն ընկերանալ: Մենայա Աբար Ֆանէզ ըսաւ. Սիտ, ամէնքդիս մեր հետ պիտի գանք, եւ պիտի ըլլանք օրինաւոր ճորտեր: Բոլոր միւսերն ալ խոստացան իրեն հետեւել ամէն տեղ, և երբեք զինքը չթողլելու եւ ոչ մէկ կերպով: Սիտ ուրախ եղաւ եւ պատասխանեց Թէ զերենց պիտի վարձաւորէր օր մը առատօրէն: Աստուծոյ օգնութեամբ: Եւ իր բոլոր ընկերներով ճորտայ եկաւ Բիւարէն» զեպ է Բուրգոս: Զեռագրեր կը սկսի ճիշդ այն կէտէն, երբ Սիտ Բիւարը Թողլով՝ կը նայի իր ընկերաբանին:

9

Սիտ, Ռոտորիկոյ Տիագ մըտաւ ի Բուրգոս.
Կը տանէր հետը վաթսուռն տէգ դրօշազարդ:
Մարդեր՝ կիներ կ'իջէին զայն տեսնելու
Եւ պատուհան էին կեցած քաղաքնէիք,
Եւ աշուրներն իրենց արցունք կու տային
Մեծ կսկիծէն որ իրենց սիրտը կ'այրէր:
Եւ կ'իջէին ամէն բերնէ այս խօսքերն.
«Ո՛վ Աստուած, ի՛նչքան բարի ճորտ մըն է ան,
Ո՛ւր էր թէ նոյնքան բարի տէր մ'ունենար»:

4

Ո՛րքան սիրով զայն պիտի ներս առնէին,
Ոչ որ սակայն կը յանդգնէր այդ բանին.
Զի տոն Աֆոնս թագաւորին բարկութիւնն
Ահաւոր էր: Մըթընշաղին՝ արքային
Յ՛էկ նամակն էր բերուեր Բուրգոս, մեծամեծ
Լզգուշութեամբ եւ հաստաբետ կնիքներով.
Որ Ռոտորիկոյ Տիագ Սիտին չըլլայ մէկն
Ասպնջական, եւ մէկն յանկարծ եթէ 'լլայ,
Ըստոյզ գիտնայ որ իր ինչքերը բոլոր
Կորսընցընէ պիտի, եւ դէս աւելի
Երկու աչքերն, եւ հուսկ՝ մարմինն ու հոգին:
Արդ մեծ էր ցաւը քրիտոնեայ մարդիբուն,
Որոնք Սիտի հանդիպումէն կու տային
Խոյս, զի չէին համարձակիր եւ ոչ իսկ
Խօսք ուղղելու անոր: Իր տունը դիմաց
կամբէադոր Սիտը. բայց հոն հասնելուն՝
Գըտաւ անոր դուռն ամրափակ, զի Աֆոնս
Թագաւորին վանէն՝ անոնք որոշում
Էին տրւեր որ եթէ ան բռնութեամբ
Չըխորտակէ՝ պէտք չէ որ մէկը բանայ:
Արդ ընկերները Սիտի բարձրը ձայնով
Կը կանչէին, բայց անուր որ տունն էին
Չէին ուզեր պատասխանել. որուն վրայ
Սիտ մտրակեց ձին եւ դըրան մօտեցաւ.
Գուրս հանեց ոտքն ապասխալակէն, եւ անոր
Տըւաւ հարուած մը գուր, զի դուռը մընաց
Անխախտելի, զի պնդութեամբ էր փակուած:
Եւ աղջնակ մ'աւաստիկ ինչ տարու
Առաջ անցաւ եւ այս խօսքերը գուրցեց.
«Աւա՛ղ ինձ, ո՛վ կամբէադոր, ժամն ուր դուն
Կապեցիր սուրդ՝ բարի եղաւ թագաւորն
Արգիլեց քեզ ընդունելու. հասաւ մեզ
Գոչնդուռն դէմ գրուած հրամանն անոր՝ մեծ
Լզգուշութեամբ եւ պինդ կնքուած նամակով.
Անխախտ վրայ ոչ մէկ բանի համար մենք
Բանալ ու քեզ ընդունիլ չենք յանդգնիր.
Թէ ոչ՝ պիտի կորսընցընեք մեր ինչքերն,

Բւ մեր տուններն, եւ նաեւ զոյգ աչքերնիս.
Ի՛մ Սիտ, ձեզի ի՛նչ շատ մօրին աղէտն:
Ուրեմն մի պնդեր, եւ թող ինքն Աստուած
Բոլոր իր սուրբ Զօրութիւնքով օգնէ ձեզ:
Այսպէս ըսաւ աղջնակն ու ներս քաշուեցաւ:
Համագուեցաւ արդ Սիտ որ ալ չէր կրնար
Թագաւորէն թողութեան յոյս ունենալ.
Դըրան քովէն հեռանալով քընց ձին
Դէպ ի Բուրգոս, հասաւ ի Սուրբ Մարիամ.
Թամբէն ցատկեց իսկոյն, ծունկերը ձալեց
Գետնի վըրայ, եւ սրտագին աղօթեց:
Աղօթէն վերջ թըռաւ շալակը ձիուն,
Եւ ելլելով քաղաքն դռնէն՝ Արլանտոն
Վըտակն անցաւ Բուրգոսի մօտ կանգ առաւ
Խընուտ գետինի վըրայ, տընկեց վըրանն հոն
Եւ հոն տեղուկ բանակեցաւ: Եւ այսպէս
Իմ Սիտ, Տիագ Ռոտորիկոյ՝ ան որ կապեց
Սուրն երջանիկ ժամու մէջ՝ ոչ իսկ մէկէն
Ընդունուելով՝ ըստիպուեցաւ իջնել վար
Իրենեռու վրայ, եւ իր չորս կոճըր ունէր
Քալ ընկերներ: Բանակեցաւ հոն՝ ինչպէս
Թէ 'լլար լեռան վըրայ, իրեն արգելք դրին
Բուրգոսի մէջ բընակարան գտնելու,
Եւ հոն ոչ որ համարձակէր պիտի՝ լոնն
Դախել ոչ իսկ ամենափոքրը վաճառքն
Այն բաներէն որ ուտելու համար են:

5

Բայց Բուրգոսի ազնիւ բնակչի մը՝ Մարտին
Անտոլինէզ, գտաւ սակայն հացն ու զինին
Սիտի եւ իր բարեկամացը համար,
Առանց գնելու, զի հետն ունէր պաշարներ:
Ու տուաւ անոնց լայն միշոցներ ապրելու:
Ուրախացաւ կամպէադոր Սիտի սիրուն,
Ուրախացան նոյն նըման իր ընկերներն:
Այն առեն խօսք առաւ Մարտին Անտոլին:
Մըտիկ ըրէք ինչ որ ըսաւ անիկա.
«Կամպէադոր, բարի ժամու մէջ ծընար:
Հանգիւնք գիշերս եւ առաւօտը մեկնիւք:
Մեկնիւք, քանզի ամբաստանուի՞մ պիտի ես
Ձեզի պարէն տալուս համար, եւ ելլեմ
Աչքէն Աֆոնս թագաւորին: Ձեզի հետ
Եթէ փախիմ ողջ եւ առողջ, այն առեն,
Ուշ կամ կանուխ, նոյն ինքն արքայն պիտի ուզէ
Ձիս բարեկամ իրեն: Թէ ոչ՝ գիտե՛ք դուք՝
Բոլոր թողա՞ծն չեմ դընք բանի տեղ»:

6

Պատասխանեց Սիտ՝ որ իր սուրը կապեց

Բարի ժամու մէջ. «Անտոյին Մարտին, դուք Յանգուզըն տէգ մըն էք: Պրծիմ եթէ ես, Պիտի կրկնեմ թռչակը ձեր: Դասեսցի Բուր սոկիս, արծաթիս, լաւ կը տեսնէք Որ հետըն ես դրամ չեմ տանիր, եւ անոր Անտարակոյս ունենայի պիտի պէտք Այս իմ բոլոր ընկերութեանըս համար: Բայց յամենայն դէպըս հոգամ պէտք է գայն, Առանց ուժի գործածութեան» բան մըն ալ Հընար չըլլայ պիտի ինծի ձեռք ձըգել: Կ'ուզեմ շինել հետըղ երկու հասարակներ. Լեցինեք գանոնք աւագով, (այսպէս պիտի չասա ծանր ըլլան): Եւ այս արկղերը ժողովով Պիտի ծածկուին եւ պիտի լաւ մը գամուին:

7

«Թող մորթն ըլլայ կարմիր զարդով՝ ոսկեզամ: Շուտ Հոսքէլին ու Վիգասին գացէ՛ք դուք, Լսէ՛ք անոնց» որ զի արգելք դրին ինձ Որ Բուրգոսի մէջ զընուծին ընէի, Եւ թագաւորը բարկացած է իմ դէմ, Ես չեմ կրնար ունեցածս հետըս տանիլ, Զի շատ ծանր է: Կ'ուզեմ զըրաւ դընել գայն, Եւ փոխարէն անոնք զուժար մը պատշաճ: Թող անոնք գայն անոնք գիշեր ժամանակ Որ Գրիստոնեայք չըտեսնէին: Թող տեսնէ Զայն Արարիչն իր համօրէն սուրբերով: Շարունակել այսպէս ալ չեմ կրնար ես, Բուրը ասոնք կ'ընեմ կամքիս հակառակ»:

8

Անտոյինէզ Մարտին ժրացաւ, եւ փութով Գնաց Հոսքէլին եւ Վիգասի ի խնդիր: Կարեց Բուրգոսն ու Հընէից թնալը մըտաւ. Եւ հոն Հոսքէլը եւ Վիգասը հարցուց:

9

Հոսքէլ՝ Վիգաս իրենց շահած զըրամներն Համբելու հետ էին. հասաւ Անտոյին Մարտին՝ եւ զերդ հընարիմաց մարդ՝ ըսաւ. «Ո՛ր էք, Հոսքէլ՝ Վիգաս, ո՛ր էք, սիրելի Բարեկամներս: Գաղտուկ խօսել կ'ուզեմ ձեզ» փութով երեքը մէկ մէկիդ թաշուեցան: Հոսքէլ՝ Վիգաս՝ տընէք ինծի ձեռքերնիդ՝ իբրը զըրաւ վստահութեան, եւ ինծի Խոստում տընէք որ չըմաստնէք պիտի զիս Գրիստոնէից կամ Սեւերուն: Զեզ պիտի

Հարըստացենեմ ընգմընս, այնպէս որ երբեք Ոչ մէկ բանէ պակասութիւն չուենանք: Կամպէտարին հարկերն հաներ է մարտի, Իրարու քով է բերեր մեծ գումարներ Եւ կարի շատ երջանաւոր, եւ յետոյ Երեսելի մաս մ'ալ իրեն է պահեր: Որուն համար ամբաստանուեր է նաեւ: Ռուն երկու արկղը լեցուն զուտ ոսկով: Դուք կը տեսնէք ահա ինչու թագաւորն Լիմ դէմ սաստիկ ունի զայոյթ: Թողեր է Ժառանգութիւն տուներ՝ շըքող պալատներ: Ան չի կրնար արկղերը հետը տանիլ. Վախնալով մի գուցէ ճամբան յայտնուի: Կամպէտարը գանոնք գրաւ պիտի գին Զեր ձեռքերուն մէջ. դուք միայն թէ իրեն Պէտք է դրամի պատշաճ գումար մը փոխ տաք: Առէ՛ք արկղերն ու պահեցէ՛ք իբրը գրաւ: Սուրբ երդումով մը դուք պիտի հաւատնէք Որ այս տարին ամբողջ պիտի չըբանաք»:

Հոսքէլ՝ Վիգաս նստած խորհուրդ ըրին հոն. «Ամէն բանի մէջ պէտք է շահ մ'ունենանք: Արկէզ գիտենք որ ան շատ բան շահեցաւ Արշաւելով Մուրրիներուն երկրին մէջ: Զունի հանգիստ քուն տունը դրամ ունեցողն: Կ'անոնք երկու արկղերն եւ տեղ մը կը դնենք Որ կարենան մընալ անյայտ՝ աներես: Բայց ըսէ՛ք մեզ. Սիտին ուզածն ի՞նչքան է: Եւ ի՞նչ շահ տայ պիտի ամբողջ այս տարին»:

Տըսաւ Մարտին Անտոյինէզ պատասխան իբր իմաստուն մարդ. «Սիտ՝ չ'ուզեր բայց եթէ Բանաւոր բան մը. ձենէ փչի պիտի ուզէ՛ Ապահով տեղ դնելու համար իր զըրամն: Ամէն կողմէ կու գան իրեն աղքատներ, Եւ անի վեց հարկու մարքի պէտք ունի»:

Հոսքէլ՝ Վիգաս խոստացան տալ գայն սիրով: «Ահաւասիկ գիշեր կ'ըլլայ կը տեսնէք. Անպարտաք ունի Սիտ, պէտք ունիք մենք Որ տայիք մեզ մարքերն»:

Ըսին այն երկուքն. «Այսպէս չ'ըլլար սակարկութիւնն. ալ կ'ունենն Նախ եւ յետոյ կու տան»:

Ըսաւ Անտոյին. «Ես ասոր գոհ եմ. երկուքնիդ գացէ՛ք դուք Նըշնաւար Սիտին եւ ձեզ պիտի՝ օգնեք Որ դուք արկղերն անէ՛ք տանիք ու գանոնք Դընէ՛ք ձեր մօտ իբրեւ զըրաւ, եւ ընէ՛ք Այնպէս որ ո՛չ թրիստոնեայք, ո՛չ Մուրրիներն Անեն անոր հետը»:

Հոսքէլ եւ Վիգաս ըսին. «Ասոր հաճ եւ հաւան ենք: Արկղերն Երբ հոս բերուին՝ պիտի ունենաք դուք գումարն»:

Փութանակի հեծաւ Մարտին Անտոյին՝ Լի ցնծութեամբ եւ փափազով, Հոսքէլի

Եւ վիդաւոր հետ՝ ոչ սակայն կամուրջէն
Այլ շրին մէջէն անցնելով. մի գուցէ մին
Բնակիչներէն Բուրգոսի բան մը կռահէր:
Հուշականուն Սիտի վերանն են ահա
Երբ ներս մտնան՝ Սիտի ձեռքերը պագին:
Աս ժպտեցաւ, եւ սըղսաւ այսպէս խօսիլ.
«Ահ, տէր Հռաքել եւ վիդաւս, զիս մոռցա՞ր դուք:
Ահա երկրէն դուրս կ'ելլեմ ես, զի ինկայ
Թագաւորին աչքէն: Բանիւր մ'իյնջերէս
Կը մըտածեմ որ ձեզ մընան, եւ սրչափ
Տեւէ ձեր կեանքն՝ աղքատ լըլլաք բնաւ երբեք»:
Հռաքել՝ վիդաւս Սիտի ձեռքերը պագին:
Անտոլինէզ Մարտին պայմանն հաստատեց.
Անոնք պիտի վեց հարիւր մարք վճարէին
Այն արկղերուն վրայ, եւ զանոնք պահէին
Մինչեւ տարւոյն վերջը: Ուզեց որ ասի
Խոստանային եւ այսպէս ալ երդնուին,
Այնպէս որ նախ քան տրուած ժամն աւարտիլն
Եթէ արկղերը բանային, երդմաստու
Պիտի՝ լլային: Եւ այդ գէպքին՝ Սիտ անոնց
Դիւամ մ' իսկ պիտի չըտար բոլոր աւարէն:
Ըսաւ Մարտին Անտոլինէզ. «Ստանձնեցէք
Փութով արկղերն, Հռաքել, Վիդաւս, եւ ասէք
Տարեք, ու դրէք մէկ կողմ՝ իբրեւ երաշխիք:
Ես պիտի գամ ձեր հետ՝ մարգիւրն առնելու.
Որովհետեւ պէտք է ճամբար կլլէ Սիտ
Հաւախօսէն առաջ»: Հատ գոհ մընացին
Երբոր արկղերը շալակներն կ'առնէին:
Ուժով թէեւ՝ էջին կրնար վեցընել:
Հռաքել՝ վիդաւս ուրախութեան մէջ էին
Ըստանալուն համար այնքան հնչուն դրամ,
Ջիւ այն կերպով՝ իրենց կեանքին մէջ մտնող
Կը դառնային կ'ըլլային մեծ հարուստներ:

10

Հռաքել Սիտի ձեռքն համբուրեց. «Կապեցիք,
կամօքնադր, բարի ժամու մէջ ձեր սուրն:
Դուք մեկնելով կ'ատիւնայէն՝ կը մոռնէք
Օտարասեւ մարդոց մէջ. այդ՝ վիճակնիդ.
Կը կապուէք մեծ մեծ աւարներ, եւ ձենէ
Ունենայի՝ ձօն, ով Սիտ - ձեռքդ պագնեմ -
Մարտինանեան աղուոր մուշտակ մը կ'արմուկ»:
Ըսաւ Սիտ. «Հատ սիրով. ձեզի այս օրէն
Հնորուած ըլլայ: Պիտ՝ ուզէի կարենալ
Գացած տեղէս բերիլ ուզածը. թէ ոչ՝
Ջուգ արկղերուն դրամին վրայէն բռնեցէք»:

Փռնեցին զորք մը պալատին մէջնեղով,
Եւ զօրգին վրայ կերպաս մը նուրբ՝ շինջ վուշէ:
Երեք հարիւր արծաթ մարք հոն թափեցին

Մէկ անգամէն. համբեց զանոնք տէր Մարտին,
Առաւ՝ առանց իսկ կռնելու: Մընացած
Երեք հարիւր մարքն ոսկիով վճարեցին:
Մարտին՝ որ հետն ունէր հինգ հատ զինակիր՝
Անոնց բեռցուց: Յետոյ լսեցէք ինչ ըսաւ.
«Այդ, տէր Հռաքել, Վիդաւս, արկղերը ահա
Ջեք ձեռքն են. ես, որ ձեզ այս գործը զըտայ,
Արժանի եմ կարծեմ բանի մ'իրաւամբ»:

11

Հռաքել՝ վիդաւս իրարու մէջ մեկուսի՝
«Աղուոր պարգեւ մը տանք, ըսին, զի իրեն
Կը պարտինք այս շահը»: «Մարտին Անտոլին,
Բուրգոսի պիւր ջաղաքացի, իրաւամբ
Արժանի էք բանի մ', ու մենք կ'ուզենք տալ
Ջեզի աղուոր պարգեւ մ', որ դուք կարենաք
Հայթայթել ձեզ գուլպայ, մուշտակ մը հարուստ
Եւ վերարկու մ'ընտիր: Կու տանք ձեզ՝ պարգեւ՝
Երեսուն մարք: Դուք ձեզ պիտի արժանի
Յուցէք անոնց, ինչպէս արդար է, եւ մեզ
Տալ տաք Սիտէն ինչ որ պայման դրուեցաւ»:

Մարտին մարքերն ընդունեց մեծ գոհութեամբ.
Պատշաճ դատեց իր հեռանալն եւ առաւ
Այն երկուքէն հրաժեշտ: Բուրգոսը թողլով
Եւ Արլանսոնն անցնելով՝ վրանը եկաւ
Կամբէլագոր Սիտին՝ բարի ժամու ծնած:
Սիտ գրկաբաց ընդունեց զինքը. «Եկէք
Հաւատարիմ ճորտըս, Մարտին Անտոլին:
Ո՛ր էր փութով տեսնէի օրն ուր ինէ
Վարձատրութիւն մ'ունենայիք: — Կու գամ ես,
Կամբէլագոր, դըրամի լաւ նըպաստով.
Դուք շահեցաք վեց հարիւր մարք, ես՝ երեսուն:
Հրամայեցէք որ վերանները քակեն
Եւ շուտ մեկնինք: Հաւախօսին զտնուիք
Կարդենայի Սուրբ Պետրոսին մէջ: Մենք հոն
Պիտի տեսնենք կինը ձեր, կ'ի՞նչ գերազեիւ.
Հոն պիտ' առնենք քիչ մը դադար, եւ ապա
Պիտի թողունք երկիրը. պէտք է շտապել.
Պայմանաժամն աւարտելու վըրայ է»:

Թարգմ. Հ. Ա. ՂԱԿԻՆԿԱՆ

